
"HvemKan"s udvikling/rejse indenfor teoretiske og pædagogiske tilgange

I "HvemKan" arbejdes der med anerkendelse, narrativ praksis og positive tilgange til borgerne. I "HvemKan" er vi inspireret af det Peter Lang kalder den systemiske familie af ideer. Der er tale om klassisk systemiske og socialkonstruktionistiske teorier og som i alle andre familier er der ligheder og forskelle. Vi kigger på hele systemet og ikke individet. Vi tror på at al adfærd er kommunikation. Det er en invitation til at gøre anderledes. Der findes ikke noget neutralt sted men der findes perspektiver. Vi arbejder på at blive dygtigere til at gå fra private synsninger/handlinger til faglige synsninger/handlinger. Det giver bl.a. mulighed for selvrefleksion, tillid, fokus på borgerne, kontakt og et positivt ressourcensyn. Mennesket før diagnosen. Vi interesserer os for fremtiden og har erfaring med borgere der kan være vrede/frustreret og derfor anvender vi måder/metoder som vi i "HvemKan" har erfaret virker og som er i harmoni med den gældende lovgivning. Problemet er ikke i mennesket. Kommunikation er derfor en alt afgørende faktor i vores arbejde i "HvemKan". Igennem årene har "HvemKan" været inspireret af adskillige syn/pædagogikker/teorier. Dette er en gennemgang af hvad der i tiden med coaching har fyldt og inspireret "HvemKan" i arbejdet med denne gruppe borgere.

Vi startede med **7 gode vaner – Personligt lederskab og livskraft**¹

1. Vær proaktiv
2. Begynd med slutningen
3. Gør det første først
4. Tænk vind/vind
5. Forsøg først at forstå... derefter at blive forstået
6. Skab synergi
7. Slib saven

Det handler om at tage ansvar, finde din retning så du ikke går den forkerte vej, tænke positivt og fremad, skabe gensidig kommunikation samt at holde det i gang og vedligeholde det. Det er en proces som skal næres og som skal holdes i live. Man skal tro på det før det kan efterleves og man skal se på drømme og ønsker. Se på hvordan man gerne vil huskes og finde ud af hvad der skal til, lave en plan og følge den.

Derefter har vi været inspireret og optaget af forskellige teoretikere der enten er en del af den systemiske familie eller som er inspireret her af:

Axel Honneth:

Anerkendelse: Det enkelte individ kan ikke udvikle en personlig identitet uden anerkendelse. Et individ kan ikke blive individuelt, dvs. at det ikke kan komme overens med sit eget indre, hvis den generelle anerkendelse mangler.

Barnett Pearce:

Forgreningspunkt: Hvilken fortælling vælger jeg at fortælle og hvor vælger jeg at starte. En mulighed for at sige noget andet. Enhver sætning er et forgreningspunkt.

Punktuering: Enhver fortælling starter med et "punktum". Enhver punktuering er en kontekst. Alt er en konstruktion.

¹ 7 gode vaner – Personligt lederskab og livskraft af Stephen R. Covey (2005)

CMM (Co ordination Management of Meaning): Betydningsdannelse og koordinering med andre, viser hvordan kommunikation består af talehandlinger, episoder, relationer og selvet i specifikke kulturer. "Enhver samtale har et efterliv".

Selv 'er: For at gøre et godt pædagogisk arbejde i "HvemKan" er det en nødvendighed at kende sig selv. Det er vigtigt at være opmærksom på sig selv for at man kan være opmærksom på andre.

Humberto Maturana:

Maturana taler om *Autopoiese*. At vi mennesker er et selvrefererende lukket system. **Maturana** siger at "*Sprog skaber virkelighed*" og "*vi eksisterer i sproget og igennem sproget*". Det betyder at det vi sender afsted, ikke altid er det samme som den anden modtager. Det vi også bruger i vores arbejde fra **Maturana** er *Tilpas forstyrrelse*. Når der hos borgeren er f.eks. en frustration/ et behov for ikke nødvendig viden mv. kan vi som personale bruge en *Tilpas forstyrrelse* til at lede opmærksomheden hen på noget andet for at hjælpe borgeren videre og evt. undgå en uønsket og unødvendig konflikt. Den kan flytte frustrationen og hvis den virker, kan den lette frustrationen. Det skal dog give mening for borgeren, hvis det skal virke for ellers kan frustrationen blive større/udvikle sig.

Maturana bruger endvidere følgende sætninger som vi er inspireret af i "HvemKan":

"Virkeligheden skabes i nuet og der er mange virkeligheder", "Der er ikke et neutralt sted at tale fra, man taler altid fra et sted", "Alle mennesker er intelligente og begår sjældent logiske fejl", "Intelligens er ikke en bestemt aktivitet med den generelle evne til at bevæge os fleksibelt og med en indre plasticitet i en verden der forandre sig", "Vi eksisterer i sproget... Sproget soignerer...Det skaber vores kropsligheder".

Vi har fået en opgave i "HvemKan" med borgere, som har nedsat fysisk og psykisk funktionsniveau og som ikke mestrer kommunikation og relationer.

Bjerget:

I "HvemKan" bruger vi også *Bjerget*. Det at anskue tingene fra forskellige steder afhængigt af hvor man står. Nogle ser oppefra og ned og andre ser nedefra og op. Andre bliver på en side og andre bruger kræfter på at se hele vejen rundt om bjerget. På den måde får man mere perspektiv ved at bevæge sig hele vejen rundt om *Bjerget*. Der er ingen der kan bestemme, hvad der er sandt. Men det kan give en forståelse/nysgerrighed på, hvad frustrationen går ud på eller hvad den er opstået ud fra.

Domæner (logikker):

Hjælper os til at se kommunikation og kontekster. En logik ad gangen men ikke i en bestemt rækkefølge. Ved anerkendelse af synspunkter i alle domæner skabes der afklaring.

- a) Produktionslogik: § afklarer regler og procedurer, løsningsorienteret.
- b) Æstetik: værdier/moral, værdiorienteret.
- c) De mange fortællinger: undersøge ideer og tanker, forståelsesorienteret.

Peter Lang:

Lang har fokus på kommunikation som skaber den verden, vi kommer til at leve i. Det, vi kalder, handlinger, drømme, frustrationer og konflikter mv. er afgørende for, hvad vi siden har mulighed for at sige og gøre, men også at det vi fokuserer på i dagligdagen, får stor betydning. At hjælpe drømmen, siger **Lang** er med til at skabe kreativitet og plads til at komme videre på en mere

energisk og håbefulde måde. Så kommunikation er fundamentalt for det pædagogiske arbejde i "HvemKan", og en god daglig praksis i "HvemKan" omhandler også evnen til at kunne se på egne handlinger og kommunikation.

Bag enhver frustration er der en ikke indfriet drøm – og drømmen kom først. Det er en meget central sætning hos **Lang**. Det betyder i praksis, at når en af vores borgere er frustreret over sin dagligdag, så arbejder medarbejderen eksempelvis med, hvad det var borgeren hellere ville have haft, drømte om, inden frustrationen trådte ind. Samtidig er følelser kommunikation og invitationer til at gøre anderledes. *Ability Spotting* er en metode til at finde evner hos den enkelte og bevidne disse.

Vi er endvidere inspireret af følgende udsagn:

"Når følelser oplever sig genkendt, forsvinder de", "Sprog skaber virkelighed", "Al adfærd er kommunikation", "De spørgsmål vi stiller forandrer", "Vrede er kommunikation og kommer fordi man er i en uværdig situation", "Mennesket er mere end sit handicap".

Michael White:

Narrative landskaber (fortællinger): Alt er fortællinger, men vi har ikke adgang til sandheden. Alt er konstruktioner. Det er ikke afgørende at forstå borgerens virkelighed, men at forstå kommunikationen bag. Se det meningsfulde og bruge det der virker. Medarbejderne i "HvemKan" anerkender altid borgernes perspektiv, og hvis det ses hensigtsmæssigt, tilbydes en anden fortælling om det skete. "Personer er aldrig problemet, det er problemet der er problemet". Denne sætning hjælper os i dagligdagen med at fokuseres på vores handlinger, vort sprog, de kontekster vi får skabt, vore relationer mv. Dermed er der mulighed for at gøre noget andet/sige noget andet, skabe andre kontekster, forstærke relationen mv. Derved fjernes afmagt og problemet bliver eksternt og ikke internt i den enkelte.

"HvemKan" arbejder med **Whites Bevidning**;

Eksempel ved at give diplom for godt udført arbejde/opgave mv. og/eller postkort/brev der anerkender den enkelte og dennes gode evner/egenskaber. Der bliver arbejdet med breve til den enkelte borger, der anerkender borgerens gode intentioner og handlinger i dagligdagen til gavn for sig selv og andre.

Re-membering (medlem af noget): At blive medlem af noget igen efter et tab/sorg. Giver mulighed for at se det meningsfulde i livet, det der fungerer og lykkes. Det giver mulighed for at huske og at lære at leve med det.

Marcus Buckingham:

Strength based organisation: Ift. læring skal man se på det der virker, det der motivere.

David Cooperrider:

Cooperriders teorier er blandt andet baseret på at undersøge, hvornår noget fungerede, frem for at have fokus på selve problemet. Hvornår var problemet ikke til stede og hvad var det der gjorde at det ikke var det. Derved er det ikke selve problemet der er i fokus, men at være nysgerrig og gå på opdagelse efter de situationer, hvor tingene fungerede godt og praktisere det endnu mere (best practise).

Sue Hammond:

Hammonds har også beskrevet A.I. og hvordan fokus skaber virkelighed. Ved at lede efter problemer finder man dem og ved at fokusere på dem forstørres man dem. I sidste ende handler det om at skabe eksperter i det der fungerer.

AI (Anerkendende undersøgelse)

Nysgerrighed

Anerkend og værdsæt det bedste der er

Forestil hvad der kunne være muligt

Dialog om: Hvad vil vi!

Insoo Kim Berg:

Berg står for udformning af løsningsfokuserede tiltag (LØFT). I LØFT er fokus på en person, et team eller en organisations muligheder, ressourcer, ønsker og mål, samt deres evner til at udvikle tiltag, som kan bringe dem fremad mod målene. Antagelsen er, at personen, teamet eller organisationen allerede på forhånd besidder afgørende elementer af løsnings tiltag, som vil kunne være vigtige at undersøge og udvikle. I "HvemKan" arbejder vi med at problemer ofte blot er løsninger, der endnu ikke er fundet, og dermed også et stort fokus i dagligdagen på alle de løsninger, borgerne hele tiden finder, ofte uden at vide det, fordi det netop ikke blev et problem. **Berg** siger at problemer er defineret socialt og derfor skal løsningen også defineres socialt. Når man skal finde en løsning, skal man begynde med slutningen og lave et meget detaljeret billede af løsningen.

"Det eneste der er værd at tale om, er fremtiden", "Hvis noget ikke virker, så gør noget andet", "Vi behøver ikke kende fortiden for at hjælpe i nutiden eller fremtiden".

Kenneth J. Gergen:

Socialkonstruktioner (hvordan betydning dannes gennem de aktiviteter vi samarbejder om): Alt er konstruktioner og kan dermed laves om. Samtidig stiller **Gergen** spørgsmål til konstruktionens problemer og spørger om det ikke kan rekonstrueres til muligheder. Dette inspirerer til at kigge på fremtiden og skabe en anden virkelighed.

"Alt hvad vi regner for virkeligt, er socialt konstrueret. Intet er virkeligt før vi er enige om at det er det", "Udfordringen består ikke i at finde den rigtige måde men i at skabe relationer hvor vi i samarbejde kan opbygge vores fremtid".

Daniel Stern:

Affektiv afstemning: Ikke at afstemme humør/stemmeniveau mv. med borgeren. Holde en neutralt, anerkendende og lav stemmeføring for ikke at opildne konflikten/borgerens frustration.

Gregory Bateson:

Alle er i konstant kommunikation, man kan ikke "ikke kommunikere". Der er ingenting der er noget i sig selv. Alting er en del af en kontekst. Problemer er kontekstuelle og binder sig til diskurs. Vi har brug for konteksten for at kunne agere.

Jerome Bruner:

"For at finde meninger i livet laves fortællinger". Se på hvornår det virker og går godt.

I "HvemKan" er vi herudover optaget af begreber som:

Uærbødighed, Etik, Relationer, Nysgerrighed, Pauser/Timeout, Kommunikation, Følelser, Rettidig omhu, Respekt m.m.

Det sidste nye vi bliver inspireret af, er en af **Søren Hertz'** bøger². Han mener at det er vigtigt:

At være nysgerrig udover diagnoser.

At se på alle relationer, samspil og kontekster.

At se på mulighederne.

At al kommunikation er invitationer og de kan være paradoksale.

At kompetencer ikke kan ses uafhængigt af relationer og samspil.

At diagnoser ikke er forklaringer, men beskrivelser af adfærd og symptomer og er øjebliksbilleder.

Med mere...

² *Søren Hertz: Børn og unge, psykiatri og samfund (2017)*